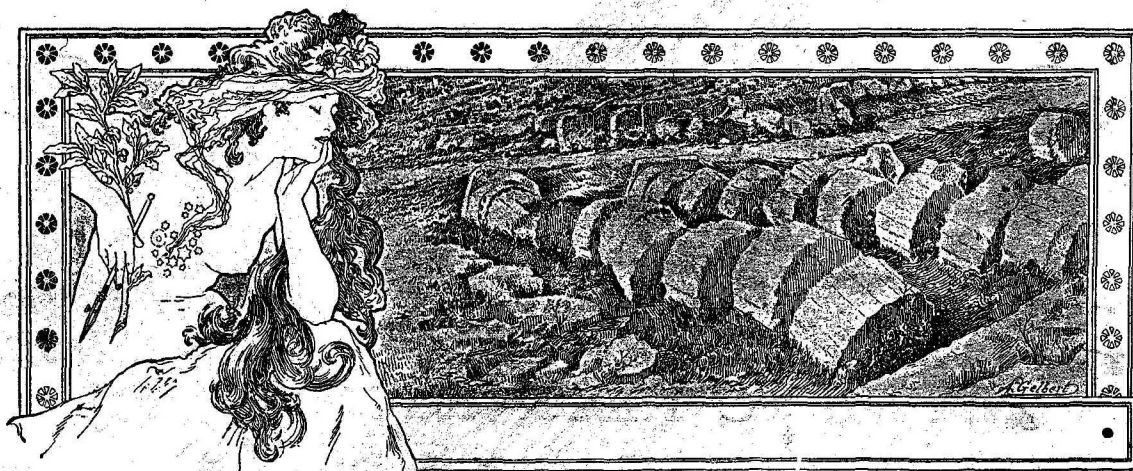

ΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Ξιζεράν, ένας από τους πλέονάφωσισμένους μελετητάς του μεγάλου Ράσκιν, έδωκε τὸν ἀνωτέρω τίτλον εἰς τὰ μουσεῖα καὶ τὰς πινακοθήκας κ' ἐπροσπάθησε νὰ τὸν δικαιολογήσῃ μὲ περστικά καὶ ὠραία ἐπιχειρήματα. Ὁ κ. Ζάν Δαργός, εἰς συνέντευξίν του μὲ τὸν ἰδικὸν μας σοφὸν, τὸν κ. Σβορῶνον, μᾶς δίδει μίαν γνῶμιν τοῦ ἐπιφανοῦς νομισματολόγου, ἡ ὁποία συμπίπτει καθ' ὁλοκληρίαν μὲ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Γάλλου Ρασκινιστοῦ καὶ ἡ ὁποία, ὡς ἀπορρέουσα ἀκριβῶς ἀπὸ ἐλληνικῆς χεῖλης, εἶνε κατὰ μεγαλείτερον λόγον ἀξία τῆς προσοχῆς μας.

Ἐὰν κάθε ἔργον τέχνης, ἀποσπασθὲν ἀπὸ τὴν θέσιν ὅπου ἐξῆκε τὴν πρώτην καὶ ἀληθινὴν του ζωὴν, καὶ ἀπὸ ἑνα περιβάλλον, πρὸς τὸ ὁποῖον τὸ προσήρμοσεν ἡ ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνου, ὁμοιάζει ὡς φυλακισμένον μέσα εἰς τὸν συνωστισμὸν μιᾶς αἰθούσης, τὰ ἐλληνικὰ μάρμαρα ὑπὸ τὴν ἐποψὴν αὐτὴν εἶνε οἱ δυστυχέστεροι δεσμῶται. Ἐνας ἀνδριάς, ὁ ὁποῖος ἐξῆσεν ζωὴν ἀνετὸν καὶ ἀτομικὴν κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ μέσα εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τριγυρισμένος ἀπὸ τὸν ἱερὸν ὄργανον ἐνδὸς αἰῶνους, ἕνα ἐπιτύμβιον, τοῦ ὁποῖου τὴν γαλινναίαν θλίψιν ἀπεθέσαν ἐπὶ αἰῶνας αἱ λάμψεις τοῦ οὐρανοῦ, μία στήλη, τὴν ὁποῖαν ἐνήγκαλίσθη εἰς τὸ ὠραῖον ὑπαίθριον ὁ ἑρῶτικὸς κισσὸς, μία μετόπισθ, ἡ ὁποία εἰς τὸ ὕψος ἐνδὸς λαοῦ ἐχαίρετα πρῶτη τὴν ἀνατολὴν τοῦ φωτός, ὅλα αὐτὰ τὰ πλάσματα τῶν θειοτέρων καταστάσεων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, φυλακισμένα μέσα εἰς ἕνα στενὸν χώρον, συγκεντρωμένα ὡς ἐπιπλά τὸ ἕνα κοντὰ εἰς τὸ ἄλλο, χωρὶς ἀέρα, χωρὶς προοπτικὴν, χωρὶς ἀνεσιν, χωρὶς σημασίαν, χωρὶς ἀνταπόκρισιν πρὸς τὸ περιβάλλον, εἶνε ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν ἀξιολύπητα. Καὶ ἂν ἀκόμη παραδῶσθαι κανεῖς τὴν γενικὴν αἰσθητικὴν τοῦ καλλιτεχνήματος καὶ ἂν ἀκόμη περιορισθῇ εἰς τὴν ψυχρὰν ἀρχαιολογικὴν ἢ τεχνικὴν ἀντιμετώπισιν, θὰ τὰ εὕρῃ πάλιν ἡλαττωμένα ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν ἀπαρατήτων στοιχείων τῆς καλλιτεχνικῆς, τῶν αὐθυπαρξίας. Καὶ

θὰ πεισθῇ ὅτι ὁ ὅρος : φυλακὴ, εἶνε πάλιν πολὺ ἐλαφρὸς καὶ ἐπιεικὴς δι' ἕνα μουσεῖον.

Ὁ κ. Σβορῶνος φαντάζεται διὰ τὰ ἐλληνικὰ μάρμαρα, ὅσα ἐννοεῖται δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μείνουν ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς εὐρέσεώς των ἢ εἰς τὴν ἀρχικὴν των περιοχὴν. φαντάζεται ἕνα μέγα ὑπαίθριον μουσεῖον, τὸ ὁποῖον νὰ λούη ὁ ἥλιος καὶ νὰ ἐναγκαλίζεται ἡ ἐλληνικὴ χλωρίς. Ἐνα μουσεῖον ἐξαῖνα εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ζαππείου, μέσα εἰς τὴν ἀγκάλαν τῶν ἀττικῶν βουνῶν, κάτω ἀπὸ τὴν σκέπην τῆς Ἀκροπόλεως, ἕνα μουσεῖον τοῦ ὁποῖου τὰ μάρμαρα θὰ συνέχεον τὴν ζωὴν των μὲ τὴν ζωὴν τῆς φύσεως, ἡ ὁποία τὰ ἐγέννησεν. Ἡ ἰδέα εἶνε ὀρισμένως ὑπέροχος. Ἀλλὰ φαντάζομαι ἀμέσως τὴν ἀντίρρῃσιν. Οἱ ἄνθρωποι οἱ πρακτικοὶ θὰ μοῦ παρατηρήσουν ὅτι ὁ κ. Σβορῶνος ἔχει πολλὰν φαντασίαν καὶ ζητεῖ τ' ἀδύνατα. Τὸ παραδέχομαι εἰς τὸ ἐνεργητικόν του. Ἡ φαντασία δὲν εἶνε μία ἰδιότης χρησμιος μόνον εἰς τοὺς ποιητάς. Ὁ Ρυμπὼ παρατηρεῖ ὅτι ὄχι μόνον οἱ ποιεῖται, ἀλλ' ὅλοι οἱ ἄνθρωποι οἱ δημιουργοὶ εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν κόσμον, ὅλοι οἱ μεγάλοι ἐπιστήμονες, ὅλοι οἱ μεγάλοι ἐξερευνηταί, ὅλοι οἱ μεγάλοι ἔμποροι, ὅλοι οἱ μεγάλοι στρατηγοὶ ἦσαν προικισμένοι μὲ τὰ δῶρα τῆς δημιουργικῆς φαντασίας. Ἐὰν ὁ κ. Σβορῶνος εἶνε προικισμένος μὲ τὸ δῶρον αὐτό, δὲν πρέπει νὰ εἶνε δυσαρεστημένος. Αἱ ἀρχαιολογικαὶ του ἐπιτυχίαι ἔαν κατὰ τὸ ἥμισυ ὀφείλωνται εἰς τὴν σοφίαν του, κατὰ τὸ ἄλλο ἥμισυ ὀφείλωνται εἰς τὴν τολμηράν του φαντασίαν. Καὶ ἰδοὺ τώρα, ὅτι αὐτὸς μᾶς ρίπτει πάλιν μίαν ἰδέαν, ἡ ὁποία ἂν δὲν ἔχῃ ἴσως τὸν τόπον τῆς σήμερον ὡς συμβουλὴν, ἔχει τὴν λάμψιν τῆς ὁμῶς ὡς μία εὐγλωττος ἀπολογία ὑπὲρ τῆς δυναστευομένης ὠραιότητος. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶνε μικρόν. Ἐὰν μίαν μακρυνὴν ἡμέραν τὸ ὠραῖον ὄνειρον πραγματοποιηθῇ—εἶνε πλάνη ὅτι δὲν πραγματοποιοῦνται τὰ ὄνειρα—ἡ τιμὴ θάνηκε εἰς τὸν Ἑλλήνα σοφόν, ὁ ὁποῖος ἔκαμε τὸ λάθος διὰ τὴν ἐποχὴν του νὰ εἶνε καὶ ὀλίγον ποιητής.

Ἐν τῷ μεταξύ εἶνε ὠραῖον νὰ ὀνειρεύεται κανεῖς τὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν τὰ ἐλληνικὰ μάρμαρα θάποδοθῶν εἰς τὸ φῶς καὶ τὸν ἀέρα καὶ θὰ ζήσουν μαζὴ μὲ τοὺς ἀνθρώπους μίαν ὁμονικὴν ζωὴν. Μήπως τὸ ὄνειρον δὲν εἶνε κατὰ τὸ ἥμισυ πραγματικότης;

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ